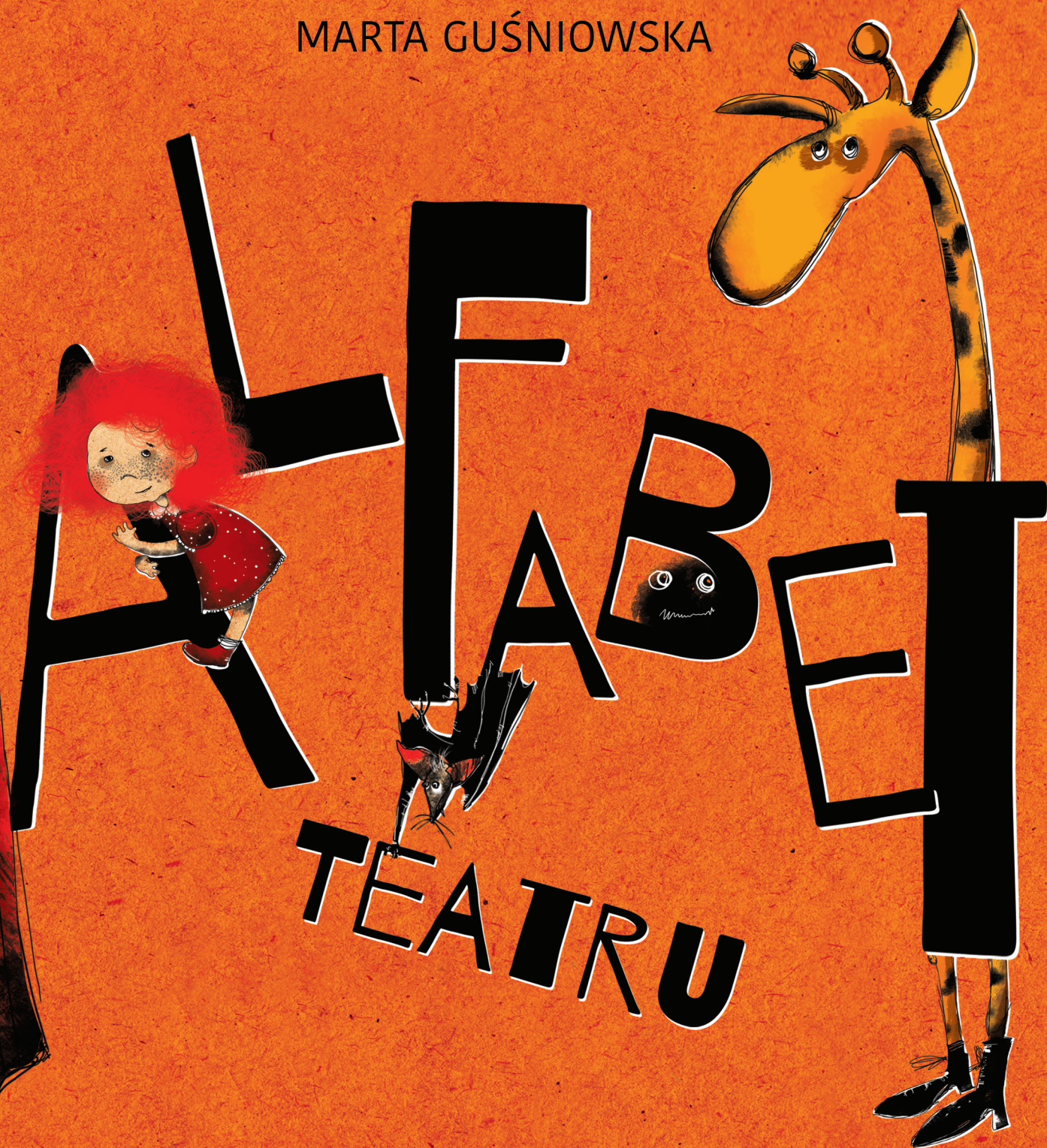
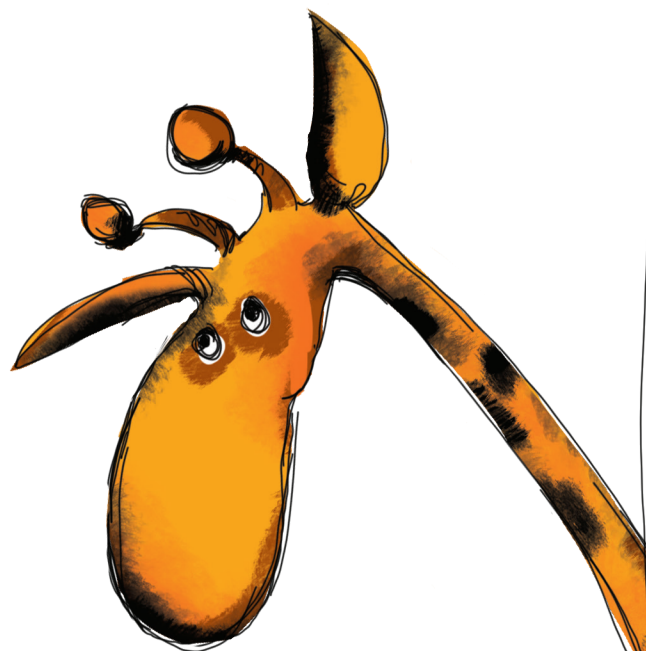

MARTA GUŚNIEWSKA

BIAŁOSTOCKI TEATR LALEK

BTL

Marta GUŚNIEWSKA

ALFABET TEATRU

Białostocki Teatr Lalek
2015

Koncepcja wydawnictwa:
dr hab. Jacek MALINOWSKI

Projekt graficzny, ilustracje,
skład i łamanie:
Giedrė BRAZYTė

Przygotowanie gier
i zabaw edukacyjnych:
Marta GUŚNIEWSKA,
Karolina Justyna KUMPIAŁOWSKA

Korekta:
Damian Kudzinowski

Wydawca:
BIAŁOSTOCKI TEATR LALEK w Białymstoku
MIEJSKA INSTYTUCJA KULTURY
ul. Kalinowskiego 1
15-875 Białystok

Dyrektor Naczelny i Artystyczny
dr hab. Jacek MALINOWSKI

Koordinator:
Karolina Justyna KUMPIAŁOWSKA

Druk i oprawa:
Alter Studio

ISBN 978-83-936580-2-2
© Copyright by Białostocki Teatr Lalek w Białymstoku, 2015

ANTRAKT

Pan **ANTRAKT**. To brzmi jak nazwisko!
Lecz zaraz wyjaśni się wszystko.
Gdy bajka jest tak zajmująca,
Nietrudno wysiedzieć do końca,
Lecz znana nam prawda jest owa,
Że nogi się chce rozprostować.
Więc gdzieś tak w spektaklu połowie,
Po pierwszym, a przed drugim aktem
Jest przerwa, co właśnie się zowie
Przepięknie, z francuska, **ANTRAKTEM**.

Powiem krótko, powiem tyle,
Więcej nie powtórzę już:
Najważniejsze to mieć **BILET**,
Bo bez niego ani rusz!

BILET to papieru skrawek.
Na nim tytuł, miejsce, rząd.
Gdy chcesz wejść, załatwi sprawę!
W grę nie wchodzi żaden błąd.

BILET grzecznie czeka w kasie,
Aż go kupisz, żeby mógł
Z Tobą, w odpowiednim czasie
Teatralny przebyć próg.

I nieważne, że w połowie
Przedrze bileterka go!
Będzie cieszył się i powie:
„Wszak **BILETY** po to są...”

CHARAKTERYZACJA

CHARAKTERYZACJA to
Słowo długie na kilometr!
Ważna jest w teatrze, bo
Zmienia wszystko, co znajome.

Czasem może zmienić twarz
Z ładnej w brzydką lub na opak.
Czasem zmienia tak, że aż
Było dziewczę, a jest chłopak.

Czasem doda krosty trzy!
Lub dwa nosy, jak kto woli.
Odpowiada za to, by
Aktor zmieniał się do roli.

DZWONEK 1

DZWONEK to jest coś, co nas
Informuje dość wymownie,
Że już jest najwyższy czas,
Aby wejść wprost na widownię.

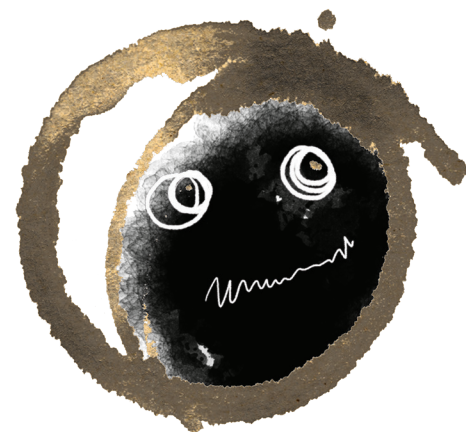
Najpierw jeden **DZWONEK** brzmi,
Potem drugi, trzeci, ale
Wtedy już się zamkną drzwi
I nie wejdzie nikt na salę.

Kiedy dzwon brzmi więc choć raz,
Uszu swych nastawiaj bacznie.
Przedstawienie zacząć czas!
Wszystko się za chwilę zacznie...

2

3

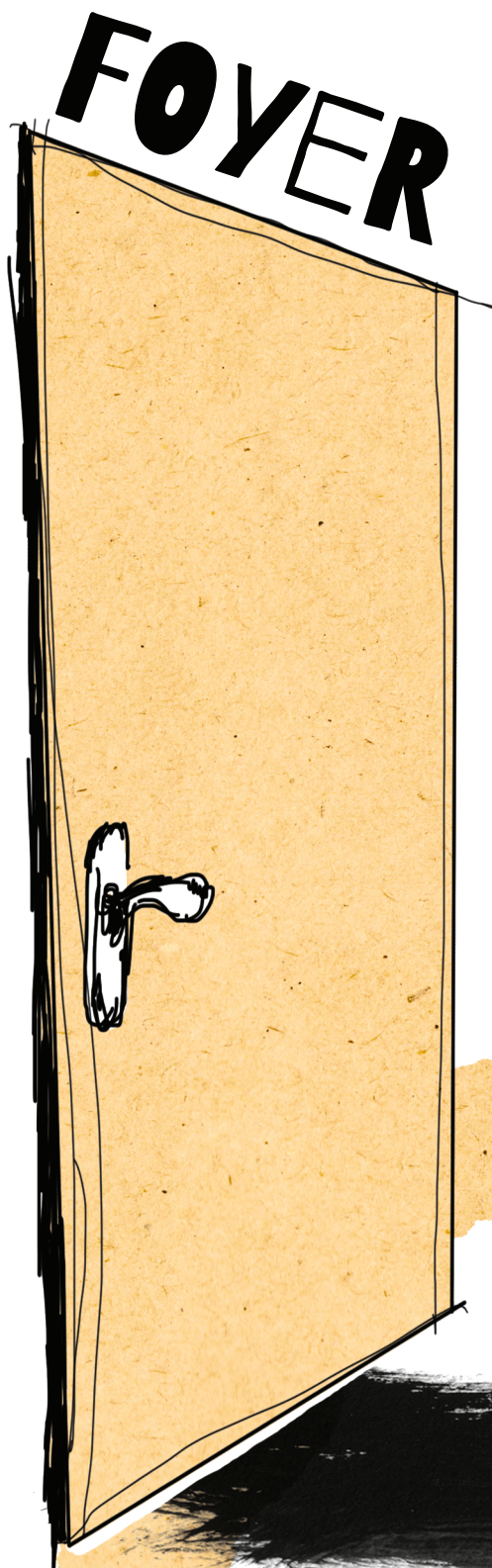

(czyt. **EMPLUA**)
Nie wiesz Ty i nie wiem ja,
Co właściwie może znaczyć
Trudne słowo **EMPLOI**,
Więc spróbujmy wytłumaczyć.

EMPLOI to rodzaj ról,
Co pasują do aktora.
Dla jednego – lord i król!
Drugi świetnie gra potwora.

I tak właśnie każdy ma!
Tak i w życiu, jak w Teatrze
Każdy swoim **EMPLOI**
Różni się, aż miło patrzeć!

E M P L O I

Kto wie, co to? Kto wie, gdzie
Jest w teatrze **FOYER**?

Czy to nazwa kapelusza,
Co opiera się na uszach?

Czy to rasa pieska, który
Ma w kokardach pół fryzury?

Czy to może wreszcie jest
Jakiś teatralny gest?

Otóż, powiem Państwu, gdzie
Oraz czym jest **FOYER**.

Zwykle nim się spektakl zacznie,
Każdy czeka grzecznie, bacznie,
Aż się drzwi otworzą i
Będzie wejść mógł przez te drzwi.

Ale zanim to się stanie,
Czeka krótkie nas czekanie
W miejscu, co się właśnie zwie
Teatralnym **FOYER**.

GARDEROBA

Czy się komuś to podoba,
Czy też może całkiem nie,
Jest w teatrze **GARDEROBA**,
A czasami nawet dwie!

G

A czasami to i osiem!
Kto **GARDERÓB** by żałował?
Zwłaszcza, że to miejsca, co się
Mogą w nich aktorzy chować.

Każdy aktor ma swój stolik
I lusterko każdy ma.
Może przy nim się do roli
Przygotować, jak co dnia.

Czasem się przebiera w kostium,
Czasem z dwie kanapki zje,
Bo to miejsce, gdzie po prostu
Aktor robi to, co chce.

Wszyscy głowią się i gryzą,
Czym w teatrze jest **HORYZONT**.
A jeżeli nawet nie,
To i tak wyjaśnić chcę.

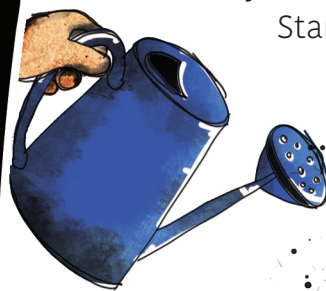
Otóż jest to takie tło.
Spójrzcie głębiej, o, tam o!
To materiał, który sprawia,
Że się może nam wydawać,
Że najmniejsza nawet scena
Tak naprawdę końca nie ma.

HORYZONT

Nikt w teatrze nie pamięta,
By ważniejszy był ktoś nad
Stanowisko **INSPICJENTA!**
I to już od setek lat.

Owszem, ważnyś jest, aktorze,
I pracownie ważne są,
Lecz kto w biedzie dopomoże,
● Gdy coś idzie w stronę złą?

Gdy ze sceny umknie w gniewie
Lalka albo nawet dwie...
Gdzie podziały się, nikt nie wie!
A **INSPICJENT** właśnie wie.

Pan **INSPICJENT** czuwa bowiem
Nad spektaklem cały czas.
Wszystko ma w swej mądrej głowie.
Zawsze poratuje nas.

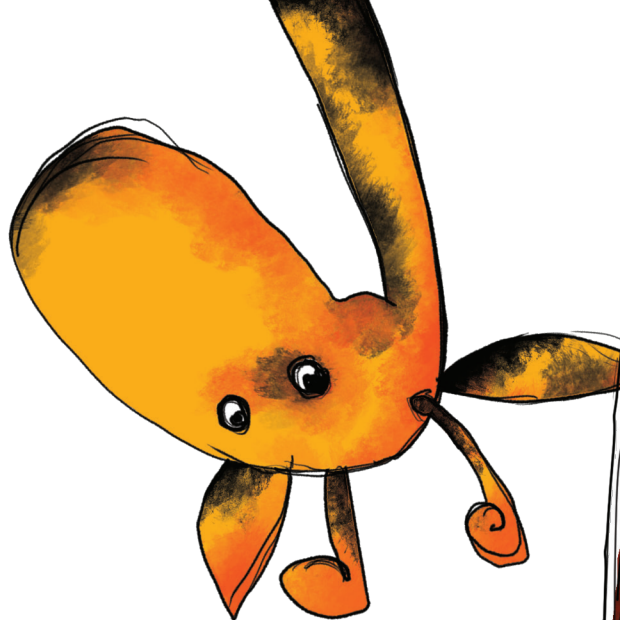
Bo to ważne jest zajęcie
I choć nie widzicie go,
Myślcie też o **INSPICJENCIE**,
Bijąc braw na koniec sto.

INSPICJENT

JASKÓŁKA to ptak. Ale, ale!
Nie tylko, bo również w teatrze
Możemy **JASKÓŁKĘ** odnaleźć.
Wystarczy do góry popatrzeć,
By dostrzec niewielki balkonik.
JASKÓŁKĄ zważ balkon ten właśnie
I widać go tak, jak na dłoni,
Do czasu, gdy światło nie zgaśnie...

JASKÓŁKA

KURTYNA jak każdy, wiem o tym,
Ma swoje upadki i wzloty.
Gdy idzie do góry, jest milej,
Bo spektakl się zacznie za chwilę.
Gdy dół ma i ja łzę uronię,
Bo znak to, że bajki już koniec...

KURTYNA

Aktor **LALKARZ**. To brzmi dumnie!
Któż by nie chciał się nim stać?
Nie dość, że grać sobą umie,
To też umie lalką grać!

Dość, że weźmie ją w swe ręce,
A już lalka żyje i
Nie potrzeba jej nic więcej!
Przyjaźń to po kres ich dni!

Czym by była bez **LALKARZA**?
„Niczym!” – krzyczy z całych sił.
Lecz się sprawa ta powtarza:
Bez niej, czym by **LALKARZ** był?

MASKA

MASKA to jest druga twarz.
Gdy uśmiechu brak na twarzy,
Wkładasz ją i już go masz!
Wszystko może się wydarzyć.
Możesz płakać rzewnie, gdy
Uśmiech Twoją buzię zdobi,
Śmiać się, choć na masce ły.
Wszystko może **MASKA** zrobić!

NARRATOR

Rolę nie do przecenienia
Ma **NARRATOR**, każdy wie!
Czasem w postać się przemienia,
A czasami właśnie nie.

Czasem siedzi w swym fotelu
Niczym bazarz, który nam
Opowiada z baśni wielu
Jedną, którą wybrał sam...

OWACJE

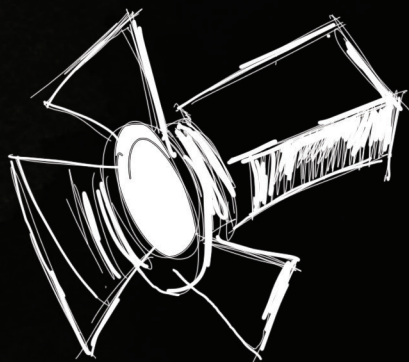
Choć czasem się mylę, to teraz mam rację.
Gdy coś się podoba, to słyszeć **OWACJE!**
OWACJE są wtedy, gdy bije się brawo,
Gdy bajkę widziałeś przed chwilą ciekawą,
Gdy chcesz podziękować aktorom na scenie
Za grę ich wspaniałą i za przedstawienie.
Gdy wszystko się skończy, na sam sztuki koniec,
Uśmiechnij się do nich i klaszcz mocno w dłonie!

PROSCENIUM to sceny kawałek.
Widzieli je wszak wszyscy z Was.
To miejsce nieduże, niemałe,
Lecz właśnie dokładnie w sam raz.

To część, którą ciągle jest widać,
Gdy nawet kurtyna opadnie.
PROSCENIUM. To może się przydać,
Gdy chcecie wystawiać się ładnie.

P
ROSCENIUM

REFLEKTOR

R

By dobrze zrozumieć do końca,
Czym jest nasz **REFLEKTOR** w teatrze,
Porównać go trzeba do słońca:
Niedobrze jest prosto weń patrzeć.
Nie żeby z niego był brzydał,
Lecz woli pozostać w cieniu
I sprawiać, że pięknie widać
Wszystko, co jest w przedstawieniu.

SUFLER

SUFLERA z sufletem nie mylić!
Wszak suflet to coś, co się jada.
A sufler to ktoś, kto w tej chwili
Aktorom ich tekst podpowiada.

Miał kiedyś swą budkę **SUFLERA**
Na scenie, do widza plecami.
Niestety, już nie ma jej teraz,
Więc kręci się za kulisami.

Czasami pół słówka podpowie,
By aktor nie został na lodzie.
Ma wszystkie dialogi w swej głowie,
Więc dobrze z **SUFLEREM** żyć w zgodzie!

S

TREMA

TREMA to jest takie coś,
Co pojawia się na złość
Tuż na chwilę przed tym, jak
Ma się zacząć pierwszy akt.

TREMA idzie sobie dumnie,
Bo inaczej iść nie umie.
Wielkie kroki, małe susy.
Zaraz zaczną się psikusy!

Patrzy, aktor przy aktorze!
Cudnie, lepiej być nie może!
Wszak marzyła właśnie o tym,
Więc zabiera się za psoty!

A to tekst pomiesza w głowie,
A to potem źle podpowie,
A to czoło zleje potem...
Pomysł ma na każdą psotę!

Lecz pomimo że przysporzy
Nerwów, lubią ją aktorzy.
W końcu jest pomimo wszystko
Najwierniejszą towarzyszką.

Gdy na koniec przedstawienia
Aktor wyjdzie przed kurtynę,
Gdy widownia go docenia,
Robiąc zachwyconą minę,
Kiedy głośno klaszcze w dłonie,
Wtedy aktor, to się wie,
Nie zapomni o **UKŁONIE**
I **UKŁONI** pięknie się.

UKŁONY

WIDOWNIA

Najważniejsza w teatrze jest scena,
Lecz nie można brać tego dosłownie.
Jeśli nic ważniejszego tu nie ma,
Gdzie możemy plasować **WIDOWNIĘ**?

Nie ma sceny, nie będzie przedstawień.
Owszem, fakt warto ten mieć na względzie,
Lecz z **WIDOWNIĄ** jest jeszcze ciekawiej,
Bo bez **WIDZÓW**... teatru nie będzie.

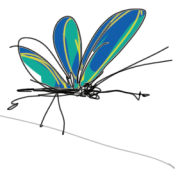
Kto to wie, no kto odgadnie,
Kto pokaże dzisiaj nam,
Czym w teatrze są **ZAPADNIE**?
Nikt z Was nie wie? Powiem Wam!

To część sceny tak ruchoma,
Że aż jeździ góra-dół!
Może płaska być lub stroma.
Może służyć nam za stół.

Może wszystko! Tylko patrzeć
Jak zamieni w krater się!
Czym **ZAPADNIA** jest w teatrze?
Teraz każdy chyba wie...

APADNIA

Mali Panowie i Małe Damy!
Rzadko aż tak wzniośle bywa.
Z największą dumą Wam przedstawiamy
Lalki! Niech każdy podziwia!

Lalek tu mamy cztery rodzaje:
KUKŁA, PACYNKA, JAWAJKA
I **MARIONETKA**. Każdy poznaje?
Bez nich nie zacznie się bajka.

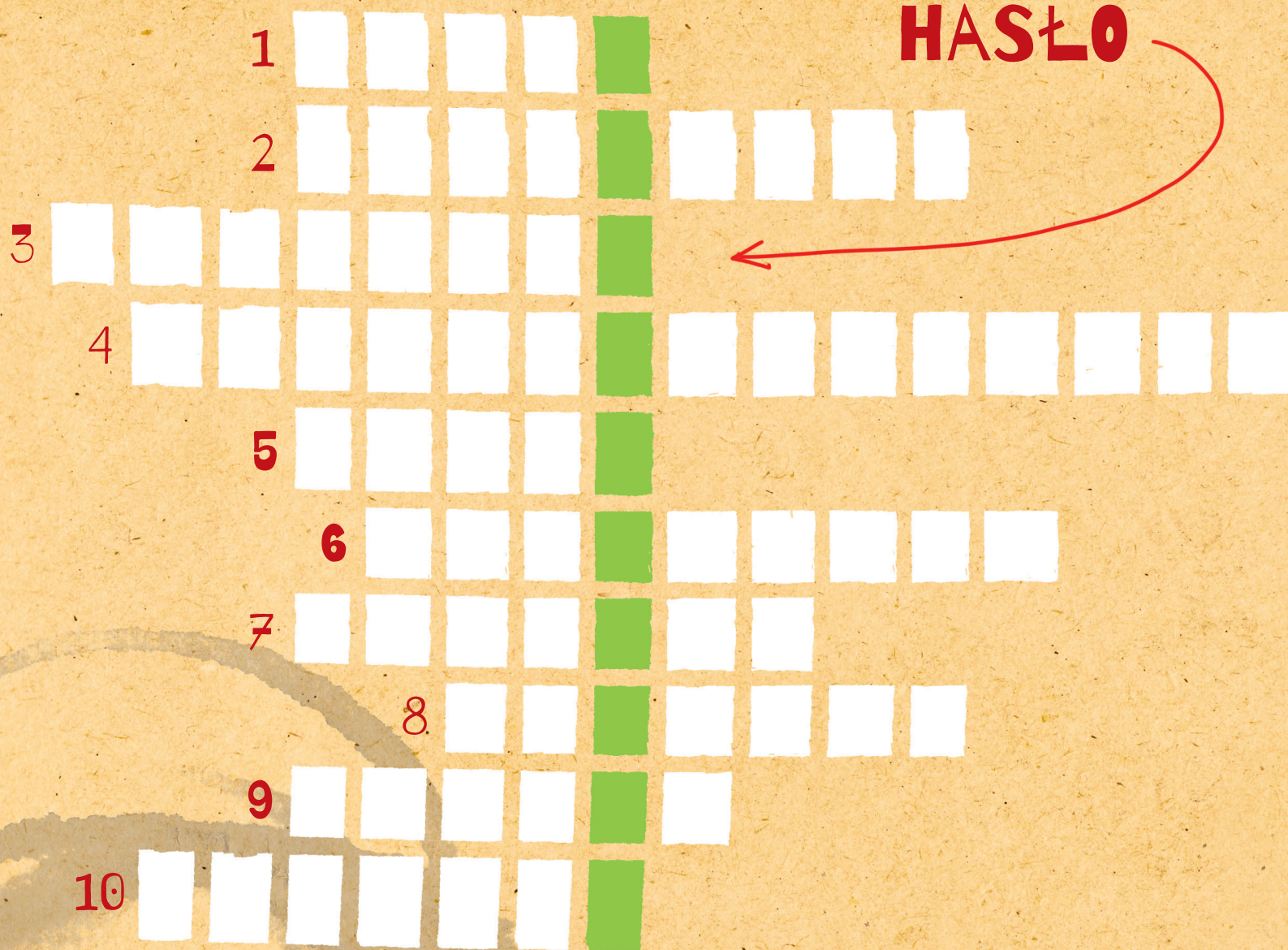
Bo nasze Lalki to są Aktorzy.
Wystarczy dodać Lalkarza,
By wziął je w ręce, by mogły ożyć...
Gdzie indziej to się nie zdarza!

Tylko tu u nas, tylko tu dzisiaj,
Każdy się bawi wspaniale!
Wszystkie postaci – od Psa, do Misia –
To tylko w Teatrze Lalek!

ROZWIĄŻ KRZYŻÓWKĘ I ODCZYTAJ

HASŁO

1. Kupujesz go w Kasie.
2. Pokoik Aktorów.
3. Miejsce dla Publiczności.
4. Zmienia Aktorów w Postaci.
5. Hol, w którym czekasz na spektakl.

6. Oświetla Scenę.
7. Przerwa w spektaklu.
8. Aktor grający Lalkami.
9. Podpowiada Aktorom.
10. Po trzecim zaczyna się Spektakl.

CO KRYJĄ REBUSY?

1

• • + • • ~~ERA~~

2

• ~~NEK~~ + DE + • ~~BAK~~

3

• ~~LO~~ + • ~~WA~~

4

~~TR~~ • •

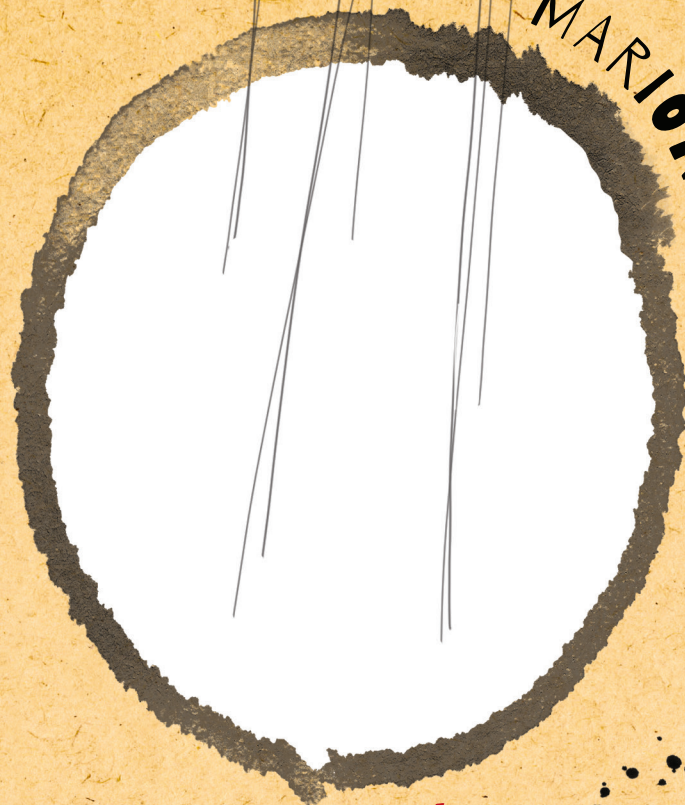
ZGADNIJ !

KUKŁA

NARYSUNKI
POZNANE
RODZAJE
LALEK

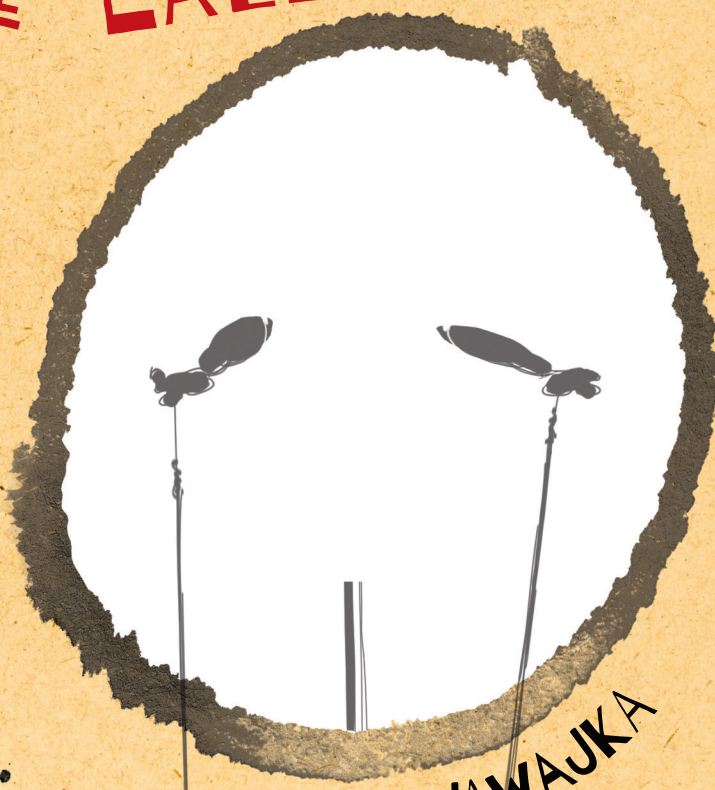
MARIONETKA

PACYNKA

LALEK

JAWAUKA

WYKREŚL ZNAJOME SŁOWA

I	U	P	R	O	S	C	E	N	I	U	M
N	A	R	O	K	E	B	Z	W	U	Z	Z
S	L	M	P	T	G	U	O	R	N	A	A
P	E	A	D	F	F	H	W	B	A	D	H
I	B	S	K	O	Y	E	A	J	R	M	O
C	J	K	R	Y	M	P	C	F	R	A	R
J	N	A	L	E	H	K	J	W	A	T	Y
E	M	K	V	R	U	A	E	F	T	F	Z
N	W	P	N	S	T	H	W	Y	O	R	O
T	O	O	Y	D	Y	P	F	P	R	B	N
H	P	U	K	Ł	O	N	Y	E	G	L	T

KTÓRA POSTAĆ JEST PROSZONA PRZEZ INSPICJENTA NA SCENĘ?

ZNAJDŹ 10 SZCZEGÓŁÓW
RÓŻNIĄCYCH OBRAZKI

Dofinansowano ze środków
MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

ISBN 978-83-936580-2-2

9 788393 658022

